

Advies Strategisch Beleidskader Sociaal Domein gemeente Maashorst

Van: Adviesraad Sociaal Domein gemeente Maashorst

Datum: 23 januari 2023

Inleiding

De Adviesraad Sociaal Domein Maashorst (ASD) is enthousiast over het verschijnen van een dergelijk document. Daarmee wordt richting gegeven aan toekomstig concreet beleid en zal daarmee als kader dienen voor te beoordelen uitwerkingsplannen.

Advies geven over een missie en visie is lastig. Immers daarin zijn keuzes verwoord, politiek gekleurd of gekleurd vanuit een perspectief op mens en samenleving en zijn daarmee per definitie arbitrair. Een discussie daarover dient elders plaats te vinden, onder andere in de gemeenteraad. Wij adviseren dat ook expliciet te doen omdat daarmee helderheid ontstaat waar de gemeente Maashorst voor gaat staan en draagvlak wordt gecreëerd voor toekomstige concrete uitwerkingen.

Het ontbreekt aan cijfers ter onderbouwing. De ASD heeft geen idee voor wie we dit allemaal doen, hoe de doelgroepen zijn samengesteld, welk kenmerken die doelgroep heeft, over wat voor aantallen we praten. Er is geen analyse gemaakt over de bevolkingssamenstelling en hoe verwacht wordt dat deze zich ontwikkelt.

Bekend is dat “problemen” in het sociaal domein niet gelijk verdeeld zijn over de bevolking. Veel problemen concentreren zich bij bepaalde bevolkingsgroepen (laagopgeleid en laag inkomen). Dat zal niet anders zijn in de gemeente Maashorst.

Daarnaast zou het verhelderend zijn om concrete cijfers te weten over wie, waar en in welke mate burgers thans gebruik maken van diverse voorzieningen. Is er enig idee over de wijze waarop wijkcentra wijkbewoners bereiken, wie maakt gebruik van sportvoorzieningen, wie maakt er en in welke mate gebruik van de verschillende culturele voorzieningen, wie en hoeveel mensen maken er gebruik van een vorm van en welke inkomensondersteuning, voorzieningen voor thuiswonende, wat is de verwachting in de nabije toekomst, etc,etc.

Dat is veel gevraagd, maar zonder die feiten, is het moeilijk te beoordelen of speerpunten daarop aansluiten en beleid zich richt op de juiste groepen.

Een inzicht op verwachte demografische ontwikkelingen geeft meer richting aan te ontwikkelen beleid. Immers veel plannen moeten vandaag starten om ze over tien jaar gerealiseerd te hebben.

Er wordt een belangrijke rol toebedeeld aan de wijkcentra en de daar aanwezige vrijwilligers en professionals. De ASD is benieuwd hoe de bestaande voorzieningen functioneren maar vooral ook benieuwd of er onderscheid is in de diverse kernen en wijken. Bekend is dat de diverse zorg coöperaties zeer positief worden gewaardeerd en een waardevolle rol vervullen. Wellicht dat daar lessen getrokken kunnen worden voor de toekomst, het een voorbeeld kan zijn voor andere wijkcentra en vooral is het belangrijk om daar aandacht voor te hebben vanwege de continuïteit. Het mag bekend verondersteld worden dat sociale cohesie zich traditioneel en feitelijk zich makkelijker vormt in kleine gemeenschappen dan in grotere meer anonieme gemeenschappen en wijken.

Beleidsterreinen binnen het sociaal domein

Helder is welke beleidsterreinen en wetten het sociaal domein betreffen. Hoewel globaal komt daar wel een beeld uit. Niet duidelijk is waar de gemeente keuzes maakt of heeft gemaakt daar waar er beleidsruimte is. Keuzes zijn belangrijk, niet alles is de verantwoordelijkheid van de gemeente, niet alles kan met evenveel prioriteit worden opgepakt

De ASD adviseert deze keuzes duidelijk te definiëren, zowel de praktische als de politieke keuzes..

In de nota wordt veelvuldig gesproken over de eigen verantwoordelijkheid van de burger als vertrekpunt voor beleid. Daar wringt een schoen. Want als dat uitgangspunt nou eens niet blijkt te kloppen, als mensen die eigen verantwoordelijkheid niet aankunnen? Wat voor het overgrote deel van mensen geldt, kan niet als leidraad gelden voor die groep van mensen die op de een of andere wijze naast de boot valt. Een laag inkomen en een laag opleidingsniveau is helaas een goede voorspeller voor meer problemen in het dagelijks functioneren en eigen verantwoordelijkheid is dan een onjuist vertrekpunt.

De ASD adviseert deze nuancering aan te brengen in de uitgangspunten en aan te geven wat dat voor de uitwerking betekent.

Missie & Visie & Ambitie

Door ze zo algemeen en vrijblijvend te formuleren kun je alleen maar enthousiast zijn. Het is de uitdaging meer keuzes en consequenties daarin te verwoorden waardoor die meer richtinggevend wordt en daarmee minder vrijblijvend. Hierdoor ontbreekt het antwoord op de belangrijkste vraag “Hoe dan?!”.

De ASD daagt de gemeente uit Missie, Visie en Ambitie scherper te formuleren, richtinggeverder en duidelijk te maken wat de consequenties daarvan zijn.

De ASD adviseert het vertrekpunt te nuanceren en rekening te houden met die groepen waarvoor die zelfstandigheid en zelfredzaamheid om wat voor reden dan ook niet aan de orde is.

Strategische doelstellingen en speerpunten

Uitgaan van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid lijkt in veruit de meeste gevallen juist. De gemeente dient er te zijn als dat niet blijkt te werken en een dergelijk uitgangspunt kan nooit een excuus zijn voor niet helpen. Mensen schamen zich soms om hulp te vragen of weten dat niet op de juiste plaats te doen, hebben geen netwerk, hebben andere problemen waardoor die eigen verantwoordelijkheid niet werkt. Dat is geen echte keuze en de gemeente zal manieren moeten vinden om die mensen te vinden, te bereiken en te helpen. De ASD adviseert de gemeente daar actief beleid op te voeren.

Er wordt regelmatig gesproken over normaal, goed genoeg, gewone problemen, etc. De ASD is van mening dat daar geen algemene maatstaf voor bestaat en het ook aanmatigend kan worden ervaren door het zo te stellen. Immers wie bepaalt wat gewoon is, wie bepaalt of het een probleem is. Het is een feit dat de ene iets als een tegenslag ervaart of als onoverkomelijk beleeft, terwijl een ander gewoon doorgaat. Het beoordelen of iemand hulp nodig heeft kan nooit het resultaat zijn van wat de gemeente als normaal bij het leven horen beschouwt.

De ASD adviseert daarom het onderdeel onder “normaliseren” echt anders te formuleren omdat de wijze waarop het nu is gedefinieerd als kwetsend kan worden ervaren voor iemand die “het even niet zelf kan”.

Het stimuleren van een gezonde levensstijl is naast een eigen verantwoordelijkheid ook het resultaat van een omgeving en het resultaat van je persoonlijke situatie. Dat lager opgeleide mensen en mensen met een laag inkomen ongezonder zijn, kan niet alleen afgedaan worden met eigen verantwoordelijkheid. Gezonde keuzes zijn bovendien afhankelijk van de omgeving, sociaal en feitelijk. De gemeente is op onderdelen verantwoordelijk voor die omgeving. Bij het ziekenhuis ruimte bieden aan fastfoodketens lijkt de ASD geen goed voorbeeld van het creëren van een gezonde omgeving.

De ASD adviseert om beleid te formuleren op die terreinen waar de gemeente zelf invloed en zeggenschap heeft op het stimuleren van een gezonde levensstijl en een gezonde leefomgeving niet alleen of vooral te wijzen op die individuele verantwoordelijkheid die er uiteraard wel is.

Met betrekking tot de onderdelen genoemd onder de speerpunten is de ASD vooral benieuwd naar de uitwerking. Nergens wordt “hoe dan?” concreet. We realiseren ons dat document een kader is, maar een kader zonder concrete resultaten, meetbare doelstellingen en richtinggevende keuzes is te vrijblijvend en vormt voor de ASD in ieder geval niet genoeg houvast voor de advisering op concrete beleidsplannen noch biedt het genoeg houvast voor prioriteiten van eigen initiatieven en ongevraagd advies.

De ASD adviseert concretere en meetbare doelstellingen te formuleren en de keuzes die gemaakt worden in het “hoe dan” toe te lichten. Het verlevendigt de discussie, krijgt daarmee meer draagkracht en wordt meer en beter richtinggevend, zo is onze mening.

Het versterken van het “wijkgevoel” lijkt ons een goed uitgangspunt zeker als er wordt aangehaakt met al bestaande initiatieven zoals de zorg coöperaties. Zoals al eerder aangegeven zouden we graag meer informatie ontvangen hoe een en ander op dit moment werkt en wordt ervaren.

Er zijn andere voorzieningen die ook een rol spelen bij de ontmoeting van mensen en plekken waar mensen elkaar kunnen treffen en elkaar helpen. Denk aan scholen, kinderopvangplaatsen, gezondheidscentra, sportclubs, verenigingen, de bibliotheek, etc. Voor sommigen zijn dat vanzelfsprekendere plekken om elkaar te ontmoeten dan de wijkcentra.

Het is een gemiste kans om die niet net zo prominent in beeld te hebben en te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid als de wijkcentra.

De ASD adviseert in het beleidskader specifiek aandacht te besteden aan deze andere voorzieningen en mee te nemen in het te realiseren beleid en het versterken van de sociale basis.

In het document lijkt het erop dat toeleiding naar gespecialiseerde zorg van de gemeente geschiedt door de professional uit het wijkgebouw. Dat lijkt de ASD geen goede zaak. Immers niet iedereen met een “echt” probleem meldt zich eerst bij een wijkcentrum en niet iedereen wil dat ook. Bovendien zijn er meer plekken waar problemen zich manifesteren (scholen, kinderopvangplaatsen, gezondheidscentra en wellicht valt de medewerker van de bibliotheek ook wel iemand op die wel erg vaak de locatie komt bezoeken zonder ogenschijnlijk echt doel.) Als het bedoeld is om een extra drempel op te roepen vinden we dat een slechte zaak. Professionele hulp is nodig of niet.

Het is duidelijk dat mensen niet voor elk wisselwasje zich kunnen melden met een hulpvraag, dat er grenzen zijn en beperkingen, dat niet ieder probleem kan worden opgelost. De ASD adviseert de gemeente daarvoor heldere richtlijnen op te stellen. Deze richtlijnen ook op te stellen ten behoeve van anderen die vanuit hun eigen professe problemen kunnen signaleren en zouden willen verwijzen naar de juiste toegang. Hoe minder overdracht hoe warmer die zal blijven, Hoe duidelijker hoe sneller en adequaat hulp geboden kan worden, hoe eerder hoe minder de interventie veelal zal blijken te zijn. Te denken valt aan een soort sociale kaart voor “semiprofessionele verwijzers” bijvoorbeeld. Dat men niet ongelimiteerd “recht” heeft op hulp of de omvang lijkt ons terecht. Het opwerpen van bureaucratische drempels is daarvoor niet de juiste oplossing.

Tot slot

De ASD is enthousiast over het verschijnen van het beleidskader en we hebben met bovenstaande adviezen en opmerkingen geprobeerd het aan te scherpen en uit te dagen. Wij zijn vooral benieuwd naar de concretisering. Uiteraard in die later te verschijnen uitwerkingsplannen maar wij adviseren nadrukkelijk ook in dit beleidskader concreter te worden. Dat kost meer tijd maar wij denken dat het daarmee meer richtinggevend wordt, en in de toekomst bij de uitwerking discussie zal schelen en daarmee tijd wordt bespaard.

Wij zijn benieuwd naar de reactie.

Voorzitter,

Secretaris,

J. de Bree

A.G.H.M. van den Heuvel